

УДК 338.432:330.341.1

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сакун Л.М., Кравченко Х.В.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

У статті здійснено аналіз сучасного стану інноваційного розвитку аграрного сектору України. Також висвітлено важливість впровадження інновацій у сільськогосподарську сферу, охарактеризовано основні етапи цього процесу. Подано позитивні моменти та загрози, які перешкоджають ефективному розвитку інноваційної діяльності сільського господарства. Проведено аналіз основних проблем впровадження інновацій та наведені способи їх рішення.

Ключові слова: інновація, сільськогосподарська сфера, інноваційна політика, державна підтримка, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми та її актуальність. Рівень продовольчого забезпечення населення, стан національної безпеки та економіки країни залежать від ефективного функціонування аграрного виробництва як найважливішої сфери господарського комплексу. В аграрній сфері економіки нашої країни розвиток інноваційної діяльності поступово занепадає. Це відбувається внаслідок великої кількості проблем, присутніх на даний момент у сільськогосподарській галузі.

Відповідно постає необхідність виявлення сутності причин виникнення цих проблем, пошуку їх рішень та вдосконалення використання інноваційних сучасних технологій в аграрній сфері країни. Наведена тема є недостатньо висвітленою у розрізі аналізу розвитку інноваційної складової аграрної сфери та потребує детальних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даний час в економічній літературі питанням інноваційного шляху розвитку і результатів інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі (далі АПК) приділяється багато уваги. Дана проблема широко представлена в наукових статтях і працях багатьох провідних українських і зарубіжних вчених. Зазначеним питанням присвячені наукові праці, авторами яких є наступні науковці: В.В. Кириченко, О.І. Янковська, В.А. Іванов, М.А. Мартинюк, А.І. Гордійчук, Н.Д. Кондратьєв, П. Музика, П. Саблук, О. Крисальний, В. Трегобчук, В.В. Лаврук та багато інших.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Однак на сьогодні інноваційний розвиток АПК України супроводжується низкою проблем, які вимагають більш детального висвітлення, тому доцільним вбачається розгляд та аналіз основних підходів щодо пошуку вирішення даних проблем.

Мета статті. Основною метою роботи є дослідження умов та факторів інноваційного розвитку АПК, оцінювання проблем і перспектив використання новітніх прогресивних технологій у сільському господарстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан аграрної галузі обумовлюється глобальним впливом технологічної модернізації, яка не завжди є доцільною і не відповідає дійсним потребам та можливостям сільськогосподарських виробників. Тому Україна, прагнучи дотримуватися основних принципів агроінноваційного розвитку, має враховувати особливості

її можливості вітчизняного сільськогосподарського виробництва та необхідність впровадження технологічної безпеки, перевірки наявних і впроваджуваних технологій.

Визначальним чинником ефективного розвитку в сільському господарстві є належне вироблення нових підходів із застосуванням інноваційних розробок. Розбудова конкурентоспроможного, стабільного й прогнозованого у тенденціях розвитку сільського господарства стає можливою лише за умови його переходу на інноваційний шлях розвитку.

Згідно з обраною темою, предметом дослідження є – інновації. За Законом України «Про інноваційну діяльність» [1] інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Доцільно зазначити, що можливість впровадження інновацій у сільське господарство є вагомим стимулятором зростання національної економіки загалом та зосередження вирішення різноманітних соціально-економічних та глобальних викликів у цій сфері. Загалом в економічній практиці, впровадження інновацій у сільське господарство розглядають як процес, який складається із взаємопов'язаних послідовних етапів: розроблення інновацій, їх перевірка, відтворення та впровадження у діяльність (рис. 1).

Рис. 1. Основні етапи впровадження інновацій у сільське господарство

Інноваційний розвиток сільського господарства повинен базуватися на впровадженні прогресивних техніко-технологічних, організаційно-економічних, управлінських рішень.

Так, сьогодні спостерігають певні позитивні тенденції розвитку в сільському господарстві – збільшилися обсяги виробництва і експорту сільськогосподарської продукції певних видів, але все це є недостатнім з урахуванням особливостей сучасного світового ринку.

Недостатне державне фінансування інноваційних програм і заходів з освоєння науково-технічних досягнень в окремих галузях сільського господарства, їх низька інвестиційна привабливість гальмують інноваційний розвиток. Все це пояснюється такими чинниками:

- складним фінансовим положенням;
- проблемами кадрового забезпечення;
- незбалансованим розвитком галузей агропромислового комплексу;
- неефективним управлінням науково-технічним прогресом на державному і регіональному рівнях;
- відсутністю тісного взаємозв'язку держави і приватного бізнесу в галузі розвитку інновацій;
- різким зниженням витрат на аграрну науку;
- недостатньою маркетинговою роботою наукових організацій;
- низьким платоспроможним попитом сільськогосподарських підприємств на інноваційну продукцію.

На інноваційні процеси в сільському господарстві мають безпосередній вплив особливості сільськогосподарського виробництва, які визначаються сезонністю сільськогосподарської праці, наявністю живих організмів, залежністю від природних і кліматичних умов, різними технологіями виробництва продукції рослинництва і тваринництва, розривом у часі між створенням нових розробок і їх масовим освоєнням тощо [2].

До пріоритетних напрямів інноваційного розвитку у сфері сільськогосподарського виробництва можна віднести: формування наукоємного виробничого процесу; створення та дієвість інноваційної структури; технологічне та технічне оновлення галузі; впровадження високорентабельних інноваційно-інвестиційних проектів тощо.

В Україні недостатні умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності в сільському господарстві.

До основних проблем сучасного стану розвитку аграрного сектора можна віднести такі:

- 1) недостатня інвестиційна привабливість аграрного сектору;
- 2) низька економічна ефективність сільськогосподарського виробництва у порівнянні з іншими країнами, застосування застарілих технологій;
- 3) переважання в структурі експорту продукції з низьким рівнем переробки і доданої вартості;
- 4) швидке виснаження ґрунтів, зниження їх родючості, ерозійні процеси, зниження урожайності [3].

Вирішення цих питань великою мірою залежить від втручання держави в аграрний сектор. Тому залишається актуальним завданням вдосконалення державної системи стимулювання інноваційного розвитку шляхом впровадження певних заходів економічної політики.

Під інноваційною політикою слід розуміти комплекс принципів та взаємопідтримуючих економічних, правових, організаційних і соціальних методів планування, стимулювання, регулювання та контролю процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сферах [4].

На превеликий жаль, в Україні існує низка проблем, які перешкоджають ефективному впровадженню інновацій у сільське господарство. Упродовж останніх років Україна стикнулася із ситуацією відсутності належного фінансування, низького рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств та незначного розвитку інноваційних досліджень у сільському господарстві. Водночас, сьогодні в Україні спостерігається дуже слабка і неповна інноваційна інфраструктура.

Таким чином, задля подолання низького рівня інноваційно-технологічної оснащеності аграрної галузі необхідно здійснити низку змін, які, у першу чергу, мають стосуватися:

- інституційно-правового забезпечення щодо методів ведення сільського господарства;
- активізації розвитку аграрної науки та інтелектуального потенціалу АПК;
- формування організаційно-економічного механізму технологічної безпеки аграрної галузі;
- покращення рівня підготовки і підвищення кваліфікації працівників аграрної галузі;
- стимулювання державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю;
- реалізації відповідних програм і стратегій розвитку інноваційної діяльності у сільському господарстві;
- залучення інвестицій щодо впровадження науково-технічних досягнень у виробництво;
- розробки та впровадження дієвих механізмів стимулювання нововведень в аграрній сфері;
- підвищення конкурентноспроможності аграрної продукції в контексті еко- та біорозвитку тощо.

Таким чином, широке застосування інновацій є обов'язковим елементом сучасного агропромислового виробництва, вирішенням соціально-економічних проблем АПК, пов'язаних з пошуком механізмів підвищення економічних показників діяльності сільськогосподарських підприємств та забезпеченням населення високоякісною сільськогосподарською продукцією. Інноваційний розвиток АПК означає його якісне реформування, яке базується на зростанні виробничих показників з одночасним удосконаленням соціально-економічного механізму сільського господарства, а також взаємопов'язаних з ним галузей. Цей процес повинен забезпечуватися постійним використанням більш досконалих технологій виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, нових сортів культур рослин і порід тварин, прогресивних моделей соціально-економічного розвитку, сучасних моделей інформаційних технологій.

Висновки. Отже, зрозуміло, що сьогодні існує багато проблем (серед яких брак фінансових ресурсів, нормативно-правова база, відсутність державної підтримки, кризові явища в сільському господарстві та безліч інших), які заважають ефективному й якісному інноваційному розвитку аграрної сфери країни.

Проте, варто відмітити, що використання запропонованих заходів щодо вирішення проблем

впровадження інновацій у сільському господарстві дозволить покращити процес виробництва, ефективно використовувати внутрішні і залучати зовнішні інвестиції в інноваційну діяльність. Таким чином, створення сприятливих умов для

розвитку інноваційної діяльності – пріоритетне завдання для України. Без цього неможливо досягти успіхів у економічному зростанні, зокрема у підвищенні конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Список літератури:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. № 40-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Кот О.В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення / О.В. Кот // Проблеми науки. – 2009. – № 9. – С. 30-36.
3. Россоха В.В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств: монографія / В.В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 444 с.
4. Державна інноваційна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5560886/>.

Сакун Л.Н., Кравченко Х.В.

Кременчугский национальный университет
имени Михаила Остроградского

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ПРОБЛЕМЫ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИЙ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Аннотация

В статье проведен анализ современного состояния инновационного развития аграрного сектора Украины. Также освещена важность внедрения инноваций в сельскохозяйственную сферу, охарактеризованы основные этапы этого процесса. Представлены положительные моменты и угрозы, которые препятствуют эффективному развитию инновационной деятельности сельского хозяйства. Проведен анализ основных проблем внедрения инноваций и приведены способы их решения.

Ключевые слова: инновация, сельскохозяйственная сфера, инновационная политика, государственная поддержка, инновационная деятельность.

Sacun L.M., Kravchenko K.V.

Kremenchuk Mykhaylo Ostrohradskyi National University

MODERN CONDITION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE: PROBLEMS OF INTRODUCING INNOVATIONS AND THE WAYS OF THEIR SOLUTION

Summary

The article analyzes the current state of innovation development of the agricultural sector of Ukraine. The importance of innovation in the agricultural sector is also emphasized, describes the main stages of this process. Presents positive aspects and threats that hinder the effective development of agricultural innovation. The analysis of the main problems of innovation implementation and the ways to solve them are presented.

Keywords: innovation, agricultural sector, innovation policy, governmental support, innovation activity.